

הגשת הצהרת הון

הצהרת הון – היא דיווח של תושב ישראל לרשות המסים על הנכסים הנמצאים בבעלותו בתאריך מסוים ויש למלא אותה רק לפי דרישה מפורשת של רשות המסים, ובדרך כלל נדרשים להגישה מי שחייבים בהגשת דו"ח שנתי על הכנסות, כלומר עצמאים ובעלי חברות, וכן שכירים שהכנסתם עולה על סכום מסוים שנקבע בתקנות.

לאחר הגשת הצהרת הון אחת, יידרש הנישום (אותו אדם שיש לו "תיק במס הכנסה") להגיש אחת לכל כמה שנים הצהרה נוספת.

בנוסף, רשות המסים נוהגת לדרוש הצהרת הון בכל מקרה של חשד להעלמת הכנסות.

הצהרת הון היא אחד הכלים העיקריים המשמשים את פקיד השומה בבואו לבדוק האם דיווחיו של הנישום על הכנסותיו משקפים את המציאות והאם שילם כראוי את המיסים שהוטלו עליו או התחמק מהם. הבדיקה נעשית בדרך של השוואה בין הצהרות הון שהוגשו לאורך מספר שנים.

מטרת הצהרת ההון היא לבדוק האם הונו של הנישום גדל בצורה סבירה, התואמת את הדיווחים שהגיש בדו"חות השנתיים למס הכנסה, או שיש פער בלתי סביר. כך למשל מי שמצהיר פעם אחת על הון הכולל דירה אחת בבעלותו, ובהצהרה הבאה יצהיר על 4 דירות ומגרשים בבעלותו, בעוד הוא משתכר משכורת ממוצעת וכך הוא מדווח מדי שנה – ייראה הדבר בלתי סביר בעיני הבודק. אלא אם כן יצהיר הנישום על ירושה שקיבל, או נישואים עם מיליונרית וקבלת חזקה על נכסים כחוק.

חשוב לציין כי פקיד השומה נעזר בבדיקותיו ב"טבלאות מחיה", המשקפות ממוצע של הוצאות מחיה התואמות למגיש ההצהרה. בנוסף, נבדקים רישומים שונים המופיעים במאגרי מידע הנמצאים ברשות פקידי שומה: כמו מספר הנסיעות לחו"ל.

כאשר נראה לפקיד שומה כי הונו של הנישום גדל בצורה בלתי סבירה, והסבריו של הנישום לא הניחו את דעתו, הוא עלול להגיש לו דרישה לתשלום מס המשקף לדעתו את הגידול בהון. לעתים קרובות נדמה לאזרח כי פקיד השומה נוהג בשרירות לב בעת הקביעה, וענייני שומות באים לדיון בבית המשפט. במקרים כאלה בדרך כלל מוטלת על הנישום חובה להוכיח כי דיווח כראוי על הכנסותיו וכי הפער בין שתי הצהרות ההון סביר.

ההצהרה היא דין וחשבון של כל נכסי התא המשפחתי ובכלל זה בן או בת הזוג והילדים עד גיל 18 ובמקרים מסוימים, שנקבעו בפסיקה, כולל אף בני משפחה נוספים אשר מקיימים יחד משק בית משותף. ההצהרה כוללת דיווח מפורט על רכושו של הנישום, ובכלל זה: נכסים בבעלותו כמו נכסי נדל"ן, חשבונות בבנקים ברחבי העולם, תוכניות חסכון וניירות ערך, מזומנים, כלי רכב, תכולת הדירה, תכשיטים, יצירות אמנות, זכויות שיש לו בנכסים

אחרים, וכדומה. במקביל, נרשמות בהצהרה כל התחייבויותיו של המגיש, ובכלל זה: התחייבויות כספיות לאנשים וחברות, משכנתאות וכל הלוואה שנטל ועליו להחזיר.

נקודות חשובות לציון:

1. נישומים המקבלים מדי פעם מתנות של סכומי כסף מחו"ל, רצוי שיעשו זאת על ידי העברה בנקאית מחשבון הנותן לחשבון המקבל. על העברה כזו אפשר לקבל מהבנק מסמך, שבו נקוב הסכום המועבר ושמות נותן הכסף ומקבלו. הצגת המסמך לפני פקיד השומה תסביר את גידול ההון בעת בדיקת הצהרת הון.
2. בנייה לצורך פרטי מהווה הוצאה פרטית, ואין צורך בשמירת מסמכים בעניין הזה. אולם רצוי לשמור את המסמכים העשויים לעזור להצהרת הון, וכן לעזור לחישוב מס שבת, אם יתחייב תשלומו בעת מכירת הבית.
3. להתנהלות עם פקיד השומה בדיוני השומות, במקרה של "גידול הון", יש חשיבות רבה במקרה שההכרעה בוויכוח בין פקיד השומה לבין הנישום עוברת לבית המשפט.
4. לייחוס גידול ההון לשנים סגורות יש חשיבות, ויש להצטייד בהוכחות לייחוס ההון לשנים סגורות.

ההפרש שבין הנכסים והרכוש לבין ההתחייבויות, הוא הסך הכולל של ההון עליו מצהיר הנישום.

בדרך כלל, עצמאי או בעל עניין בחברה מתבקש להגיש הצהרת הון ראשונה במהלך שנת המס הראשונה כעצמאי ו/או השנה בה הפך לבעל עניין בחברה ולאחר מכן, כל כמה שנים יתבקש לתת הצהרת הון נוספת.

כל נישום רשאי למלא את הצהרת ההון בעצמו, אך מומלץ לקבל יעוץ מקצועי מרואה חשבון או יועץ מס.

את הצהרת ההון יש להגיש עד תום החודש שבו ימלאו 120 יום ממועד דרישת ההצהרה. בד"כ ניתן לאחר בהגשת הדוח בחודש נוסף בלבד. במקרים מסוימים ניתן לקבל הארכה לתקופה זו, לפי שיקול דעתו של פקיד השומה.

אי-הגשת ההצהרה במועד גוררת קנס.